

“SOSYAL FİZİK KAYGI ENVANTERİ”NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Özgür MÜLAZIMOĞLU BALLI¹, F. Hülya AŞÇI²

¹Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksek Okulu

²Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı “Sosyal Fizik Kaygı Envanteri (SFKE)”nin 14-25 yaşları arasındaki Türk öğrencileri için geçerliğini ve güvenilirliğini test etmektir. Çalışmaya, 491 kız ($\bar{X}_{yaş}=17.17\pm 3.05$ yıl) ve 514 erkek ($\bar{X}_{yaş}=17.33\pm 3.36$ yıl) toplam 1005 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Oniki maddeden oluşan SFKE bireylerin fiziksel görünüşlerinin başkaları tarafından değerlendirilirken hissettikleri kaygıyı ölçmek için geliştirilmiştir. 1005 katılımcıya SFKE ve “Beden Bölgeleri ve Özellikleri Hoşnut Olma Ölçeği (BİHÖ)” uygulanmıştır. SFKE'nin test-tekrar test güvenilirliğini tespit etmek için SFKE rastgele seçilen 71 kız ve 67 erkek katılımcıya iki hafta ara ile uygulanmıştır. SFKE'nin maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör analizinde ortaya çıkan 2 faktörün varimaks dönüştürmesi sonrasındaki örüntülerine göre 1005 öğrenci için maddeler envanterin %44.86'sını açıklamaktadır. Aracın ölçüt geçerliğini test etmek için SFKE ve BİHÖ puanları arasında hesaplanan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon katsayısı 0.43 ile 0.57 arasında değişirken, ilişkinin yönü negatiftir. Envanterin test-tekrar test korelasyon katsayısı kızlarda iki faktörlü yapıda faktör 1 ve 2 için 0.80, erkeklerde faktör 1 için 0.76 ve faktör 2 için ise 0.77 olarak bulunmuştur. Tüm ölçek için hesaplanan test-tekrar test korelasyon katsayısı kızlarda 0.88 ve erkeklerde 0.81 bulunmuştur. İç tutarlık katsayısı, iki faktörlü yapıda kızlarda faktör 1'de 0.77 ve faktör 2'de 0.69, erkeklerde faktör 1'de 0.75 ve faktör 2'de 0.68, tek faktörlü yapıda ise kızlarda 0.81 ve erkeklerde 0.77 olarak saptanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin 14-25 yaş grubundaki Türk öğrenciler için geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal fizik kaygı, Geçerlik, Güvenirlilik.

RELIABILITY AND VALIDITY OF “SOCIAL PHYSIQUE ANXIETY SCALE”

ABSTRACT

The purpose of this study was to test the reliability and validity of the “Social Physique Anxiety Scale (SPAS)” for 14-25 years old Turkish students. 491 female ($\bar{X}_{age}=17.17\pm 3.05$

Geliş tarihi : 07.06.2005

Yayına kabul tarihi : 10.12.2006

years) and 514 male ($\bar{X}_{age}=17.33\pm 3.36$ years) total 1005 students voluntarily participated in this study. SPAS is a 12-item self-report inventory developed to measure the construct of social physique anxiety. SPAS and "Berscheid, Walster and Bohrnstedt Body Image Satisfaction Questionnaire (BISQ)" were administered to 1005 participants. SPAS was also administered to randomly selected 71 females and 67 males from total of 1005 with two week interval for testing the test-retest reliability of SPAS. Principal Component Factor Analysis showed that two factors explain %44.86 of whole scale for 1005 students. Pearson Product Moment Correlation coefficient was used to test the criterion related validity between SPA and BIS scores. The correlations coefficients were negative and ranged between 0.43 and 0.57. Test-retest correlation coefficients of Factor 1 & Factor 2 were 0.80 for girls and 0.76 & 0.77 for boys respectively. Test-retest correlation coefficient of full scale was 0.88 for girls and 0.77 for boys. Internal consistency coefficients in two factor construction were 0.77 (Factor 1) & 0.69 (Factor 2) for girls and 0.75 (Factor 1) & 0.68 (Factor 2) for boys. In the full-scale construction internal consistency coefficients were 0.81 for girls and 0.77 for boys. It can be concluded that "Social Physique Anxiety Scale" is reliable and valid for 14-25 year-old Turkish students.

Key Words: Social physique anxiety, Validity, Reliability.

GİRİŞ

Son yıllarda, kişinin kendi vücudundan duyduğu memnuniyet, dış görünüşü hakkındaki endişeleri gibi bedene ilişkin psikolojik özellikler ve bu psikolojik özelliklerin fiziksel etkinliğe katılım ile olan ilişkisi araştırmacılar tarafından sıklıkla ele alınmaktadır (Davis ve Cowles, 1991; Finkenber, DiNucci, McCune ve McCune, 1993; Hart, Leary ve Rejeski, 1989). Bireyin dış görünüşünden dolayı duyduğu endişeleri ile ilgili kavramlardan birisi olan sosyal fizik kaygı, insanların fiziksel görünüşlerinin başkaları tarafından değerlendirilirken hissettikleri endişe, gerginlik olarak tanımlanmaktadır (Hart ve ark., 1989). Kişinin dış görünüşünden duyduğu kaygı fiziksel etkinliğe katılımını ve fiziksel etkinlik seçimini etkilemektedir. Yüksek sosyal fizik kaygı düzeyine sahip kişiler daha çok tek ba-

şına yani dış görünüşlerinin başkaları tarafından değerlendirilme olasılığının daha az olduğu ortamlarda spor yapmayı tercih etmektedirler (Spink, 1992).

Spor ve egzersiz psikolojisi alanında 1990'lı yıllarda ele alınmaya başlayan, kişilerin spor ortamı tercihlerini ve spora katılımlarını etkileyen bu önemli kavram ile ilgili ilk çalışma, Hart ve arkadaşları (1989) tarafından sosyal fizik kaygının değerlendirilmesine yönelik Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin geliştirilmesi çalışması olmuştur. Hart ve arkadaşları (1989) tarafından yapılan ilk çalışmayı, Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin (SFKE) psikometrik özelliklerinin değerlendirildiği çalışmalar izlemiştir. Örneğin McAuley ve Burman (1993) sosyal fizik kaygının yapı geçerliğini 236 bayan cimnastikçi üzerinde test ederek sosyal fizik kaygının tek boyutlu yapısını ortaya koymuş-

tur. Öte yandan Eklund, Mack ve Hart (1996) ile Petrie, Diehl, Rogers ve Johnson (1996) yaptıkları çalışmalarla SFKE'nin fiziksel görünüm rahatlığı ve olumsuz değerlendirilme beklentisi olmak üzere çok boyutlu faktör yapısını ortaya koymuşlardır. Son yıllarda yapılan çalışmalar ise envanterin 7 ve 9 madde olarak tek boyutlu yapısını destekler niteliktedir (Martin, Rejeski, Leary, McAuley ve Bane, 1997; Molt ve Conroy, 2000).

Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin psikometrik özelliklerini test etmeye yönelik yapılan bu çalışmalar daha çok batı kültürünü temsil eden örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sosyal fizik kaygının batı kültürü dışında psikometrik özelliklerini test etmeye yönelik sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Isogai (1995) sosyal fizik kaygı envanterinin Japon kadın ve erkek üniversite öğrenciler için güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, Isogai ve arkadaşları (2001) sosyal fizik kaygının kültürler arası geçerliğini Çin, Japonya, Kore ve Tayvan'daki üniversitelerde beden eğitimi dersine katılan 1724 bayan üniversite öğrencisi üzerinde araştırmışlardır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı son yıllarda giderek popüler olan "Sosyal Fizik Kaygı Envanteri"nin 14-25 yaşları arasındaki Türk öğrencileri için geçerliğini ve güvenirliliğini test etmektir.

YÖNTEM

Örneklem: Bu çalışmanın örneklemini 14-25 yaşları arasında değişen 491 kız ($\bar{X}_{yaş}=17.17 \pm 3.05$ yıl) ve 514 erkek

($\bar{X}_{yaş}=17.33 \pm 3.36$ yıl) toplam 1005 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Üniversite öğrencisi örneklemini Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nden seçmeli ders alan üniversite öğrencileri oluştururken, lise öğrencisi örneklemini Ankara ilinden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen iki lisenin öğrencileri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Sosyal Fizik Kaygı Envanteri (SFKE):

12 maddelik SFKE bireylerin sosyal fizik kaygı düzeylerini belirlemek için Hart ve arkadaşları (1989) tarafından geliştirilmiştir. Envanterdeki maddeler beşli ölçek (tamamen yanlış, genellikle yanlış, bazen yanlış, bazen doğru, genellikle doğru, tamamen doğru) kullanılarak cevaplandırılmaktadır. Envanterden alınabilecek en düşük puan 12 ve en yüksek puan 60'dır. SFKE'den alınan puan arttıkça kişinin dış görünüşünden duyduğu kaygı düzeyi de artmaktadır. Envanterdeki 1., 2., 5., 8. ve 11. maddeler ters puanlanmaktadır. Yapılan çalışmalar (Eklund ve ark., 1996) SFKE'nin fiziksel görünüm rahatlığı (kişinin fiziksel görünümü hakkında rahatsızlık duyması) ve olumsuz değerlendirilme beklentisi (fiziğinin başkaları tarafından olumsuz değerlendirileceği beklentisi) olmak üzere iki alt boyuttan oluştuğunu da ortaya koymaktadır.

Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği (BIHÖ):

Katılımcıların beden bölgelerinden hoşnut olma düzeylerini ölçmek için Berscheid, Walster ve Bohrnstedt (1973)'ün "Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Hoşnut

Olma Ölçeği” (BİHÖ) kullanılmıştır. Ölçekte kızlar için 25, erkekler için 26 madde bulunmaktadır. Ölçekteki maddeler beşli ölçek (hiç hoşnut değilim, pek hoşnut değilim, kararsızım, oldukça hoşnutum, son derece hoşnutum) kullanılarak cevaplandırılmaktadır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun güvenilirliği ve geçerliği Gökdoğan (1988) tarafından belirlenmiştir. Ölçeğin iki haftalık test – tekrar test güvenilirliği 0.88 ve madde toplam korelasyon katsayısı 26 madde için .12-.68 arasında değişmektedir.

Çeviri Aşaması: Envanterin İngilizce orijinali, akademik olarak İngilizce eğitim görmüş psikoloji alanından 1, beden eğitimi alanından 2 uzman tarafından Türkçe’ye çevrilmiştir. Elde edilen üç Türkçe envanterdeki maddeler karşılaştırılmış ve aynı çeviriye sahip maddeler belirlenmiştir. Aynı çeviriye sahip maddeler ve farklı çeviriye sahip maddelerin her bir çeviri şekli yeniden uzmana verilerek tekrar İngilizce’ye çevrilmiştir. İngilizce çeviri orjinal envanter ile karşılaştırılarak bir birine en yakın çeviriler ile Türkçe envanterin son şekli oluşturulmuştur. Daha sonra çeviri güvenilirliğini saptamak için envanterin orijinal İngilizce formu ve oluşturulan Türkçe formu İngilizce eğitim alan 42 öğrenciye bir gün ara ile uygulanmış ve çeviri güvenilirlik katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur.

İşlem Yolu: Sosyal Fizik Kaygı Envanteri’nin güvenilirlik ve geçerliğinin test edilmesi için envanter iki farklı örneklem grubuna uygulanmıştır. Envanterin fak-

tör geçerliği ve iç tutarlık güvenilirliği 491 kız ve 514 erkek öğrenci üzerinde yapılmıştır. Aynı örneklem grubuna Beden Bölgeleri ve Özellikleri Hořnut Olma Ölçeđi (BİHÖ) ölçüt geçerliğini test etmek amacıyla uygunlanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliğinin test edilmesi amacı ile tüm örneklem grubundan rastgele sečilken 80 kız ve 80 erkek öğrenciye SFKE 15 gün ara ile uygulanmıştır, fakat tamamlanmamış envanterler nedeni ile 71 kız ve 67 erkek öğrencinin envanterleri test-tekrar test güvenilirlik analizinde kullanılmıştır.

BULGULAR

Geçerlik

Faktör (Yapı) Geçerliği: Envanterin faktör yapısını ve yapı geçerliğini test etmek amacı ile 1005 öğrencinin sosyal fizik kaygı puanlarına Temel Bileşenler Faktör Analizi Varimaks Dönüştürmesi uygulanmış ve sonrasında 2 faktör belirlenmiştir. SFKE maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizinde ortaya çıkan faktörlerin Varimaks dönüştürmesi sonrasındaki örüntülerine göre 2 faktör 1005 öğrenci için envanterin %44.86’sını açıklamaktadır (Tablo 1). Faktör yükleri 0.40 ve 0.83 arasında değişmektedir. Faktör 1 altına toplanan 5 madde (1,2,5,8,11. maddeler) fiziksel görünüm rahatlığı (FGR) ve Faktör 2 altında toplanan 7 madde (3, 4, 6, 7, 9, 10, 12. maddeler) ise olumsuz değerlendirilme beklentisi (ODB) alt boyutlarını oluşturmaktadır.

Sosyal Fizik Kaygı Envanteri: Güvenirlik ve Geçerlik

Tablo 1. Sosyal Fizik Kaygı Envanterinde yer alan maddelerin faktör örüntüleri.

	Faktör Yükleri Kızlar (n = 491)		Faktör Yükleri Erkekler (n = 514)		Faktör Yükleri Toplam (n = 1005)	
	FGR*	ODB*	FGR*	ODB*	FGR*	ODB*
1. Fiziksel görünüşümden hoşnutum.		0.83		0.79		0.80
2. Beni çok zayıf veya çok şişman gösteren kıyafetleri giymekten hiç endişe duymam.		0.55		0.40		0.49
3. Fiziki görünümüm hakkında takıntılı olmamayı isterdim.	0.66		0.44		0.56	
4. Diğer insanların kilom veya kas gelişimim hakkında olumsuz yargıları olduğu konusunda endişeye kapıldığım zamanlar olur.	0.67		0.64		0.66	
5. Aynaya baktığım zaman fiziksel görünüşümden dolayı kendimi iyi hissederim.		0.76		0.78		0.76
6. Fiziksel görünüşümün çekici olmayan bölgeleri, belirli sosyal ortamlarda sinirli olmama neden olur.	0.70		0.75		0.73	
7. Başkalarının yanındayken fiziksel görünüşümden endişelenirim.	0.73		0.73		0.73	
8. Diğer insanlara, fiziğimin ne kadar hoş görüldüğü konusunda son derece rahatım.		0.74		0.69		0.71
9. Diğer insanların fiziğimi incelediğini bilmek beni rahatsız eder.	0.50		0.57		0.55	
10. Fiziksel görünümümü diğer insanlara göstereceğim zaman çok utangaç olurum.	0.56		0.63		0.60	
11. Başkaları bariz bir biçimde vücuduma baktıklarında kendimi genellikle rahat hissederim.		0.40		0.63		0.54
12. Mayoluyken vücudumun şeklinden dolayı kendimi sıklıkla sinirli hissederim.	0.59		0.63		0.62	
Özdeğer	2.99	2.47	2.92	2.35	2.99	2.40
Açıkladığı Varyans	24.88	20.57	24.35	19.56	24.89	19.97
Açıkladığı Kümülatif yüzde	24.88	45.45	24.35	43.90	24.89	44.86

*FGR – fiziksel görünüm rahatlığı, ODB – olumsuz değerlendirilme beklentisi

Tablo 2. Sosyal Fizik Kaygı Envanterinin ölçüt geçerliğine ilişkin korelasyon katsayıları.

	Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği		
	Kız	Erkek	Toplam
FGR	-0.55**	-0.53**	-0.57
ODB	-0.54**	-0.48**	-0.52**
Tüm envanter	-0.49**	-0.43**	-0.48**

** p < 0.01, FGR: Fiziksel Görünüm Rahatlığı, ODR: Olumsuz Değerlendirilme Beklentisi

Ölçüt Geçerliği: SFKE'nin ölçüt geçerliğinin test edilebilmesi amacı ile BİHÖ ile SFKE arasındaki ilişki Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucu göre, SFKE ile BİHÖ arasında negatif, anlamlı orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayısı 0.43 ile 0.57 arasında değişmektedir (Tablo 2).

Güvenirlilik

İç Tutarlık: Tablo 3'de kızlar için elde edilen alfa iç tutarlık katsayısının fiziksel görünüm rahatlığı alt boyutu için 0.77 ve olumsuz değerlendirilme beklentisi alt boyutu için 0.69 olduğu görülmektedir. Kızlarda tüm envanter (tek boyutlu yapı)

için elde edilen iç tutarlık katsayısı ise 0.81'dir. Erkekler için ise iç tutarlık katsayısı fiziksel görünüm rahatlığı alt boyutunda 0.75 ve olumsuz değerlendirilme beklentisi alt boyutunda 0.68, tüm envanterde 0.77 olarak saptanmıştır (Tablo 3).

Test - Tekrar Test Güvenirliliği:

SFKE'nin test-tekrar test korelasyon katsayısı kızlarda her iki alt boyut için 0.80, tüm envanter için 0.88 bulunmuştur. Erkekler için test-tekrar test korelasyon katsayısı fiziksel görünüm rahatlığı alt boyutu için 0.76 ve olumsuz değerlendirilme beklentisi alt boyutu için 0.77, tüm envanter için 0.81 bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 3. Sosyal Fizik Kaygı Envanterine ilişkin tanımlayıcı istatistik ve iç tutarlık katsayıları.

	Fiziksel Görünüm Rahatlığı			Olumsuz Değerlendirilme Beklentisi			Tüm Envanter		
	\bar{X}	Ss	α	\bar{X}	Ss	α	\bar{X}	Ss	α
Kız (n=491)	18.89	6.09	0.77**	13.35	3.85	0.69**	33.24	8.58	0.81**
Erkek (n= 514)	17.07	5.99	0.75**	12.05	3.91	0.68**	29.12	8.16	0.77**
Toplam (n=1011)	17.99	6.11	0.77**	12.70	3.93	0.69**	30.69	8.51	0.80**

*p < 0.05 **p < 0.01

Sosyal Fizik Kaygı Envanteri: Güvenirlik ve Geçerlik

Tablo 4. Sosyal Fizik Kaygı Envanterinin test-tekrar test ölçüm ortalamaları ve güvenirlilik katsayıları

	Fiziksel Görünüm Rahatlığı					Olumsuz Değerlendirilme Beklentisi					Tüm Envanter				
	İlk-Test		Son-Test		r	İlk-Test		Son-Test		r	İlk-Test		Son-Test		r
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
Kız (n=71)	18.85	6.07	18.06	5.10	0.80**	13.41	3.59	13.35	3.59	0.80**	32.25	8.65	31.41	8.04	0.88**
Erkek (n=67)	15.22	4.74	14.81	4.81	0.76**	11.37	3.43	10.91	3.06	0.77**	26.60	7.30	25.72	7.19	0.81**
Toplam (n=139)	17.11	5.72	16.52	5.21	0.80**	12.45	3.65	12.19	3.55	0.81**	29.55	8.47	28.71	8.14	0.87**

*p < 0.05 **p < 0.01

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı "Sosyal Fizik Kaygı Envanteri"nin 14-25 yaşları arasındaki Türk öğrencileri için geçerliğini ve güvenirliliğini test etmektir.

SFKE'de yer alan maddelerin faktör örüntülerini belirlemek amacıyla varimax dönüştürmesi ile yapılan Temel Bileşenler Faktör Analizi sonuçları Hart ve arkadaşları (1989) tarafından ortaya konan tek faktörlü yapının aksine iki faktörlü yapıyı desteklemektedir. Bu çalışmadaki iki faktörlü yapı literatürdeki bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Eklund ve ark., 1996; Eklund, Kelley ve Wilson, 1997; Petrie ve ark., 1996). Faktör 1'de yer alan maddeler fiziksel görünüm rahatlığına yönelik ifadeleri içerirken faktör 2'de yer alan maddeler olumsuz değerlendirilme beklentisine yönelik ifadeleri içermektedir. Faktör analizi sonucunda madde 2'nin faktör yükü tüm gruplar için diğer maddelerin faktör yükleri ile kıyaslandığında düşük bulunmuştur. Fakat bu bulgu literatürdeki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Eklund ve ark., 1997; Hart ve ark., 1989; Martin ve ark., 1997; Molt ve Con-

roy, 2001). Madde 2'nin faktör yükünün düşük olmasına rağmen belirlenen 0.40 değerinin üzerinde olması madde 2'nin envantere dahil edilebileceğini göstermektedir (Balcı, 2001; Tabchnick ve Fiddell, 1996).

SFKE'nin ölçüt geçerliğini test etmek için beden imgesi ve sosyal fizik kaygı arasında hesaplanan korelasyon katsayısı SFKE'nin ölçüt geçerliğini ortaya koymaktadır. Beden imgesinden hoşnut olma ölçeği ile sosyal fizik kaygı envanterinin birbiri ile negatif yönde ilişkili bulunması kişilerin bedenlerinden duydukları memnuniyet arttıkça dış görünüşlerinden duydukları kaygının azaldığını, beden görünüşlerinden duydukları hoşnutluk azaldıkça ise dış görünüşlerinden duydukları kaygının arttığını göstermektedir. Yazılı kaynaklarda yer alan farklı beden imgesi ölçeklerinin sosyal fizik kaygı ile ilişkisinin ortaya konduğu çalışmalar (Hart ve ark., 1989; McAuley ve Burman, 1993; Molt ve Conroy, 2000) bu çalışmanın bulgusunu desteklemektedir.

Bu çalışmada SFKE'de yer alan 12 madde için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı Hart ve arkadaşları

(1989), Petrie ve arkadaşları (1996), McAuley ve Burman'ının (1993) çalışmalarında elde edilen 0.90 ve Martin ve Mack'in (1996) çalışmasında elde edilen 0.88 değerinden daha düşük bulunmuştur. Fiziksel görünüm rahatlığı ve olumsuz değerlendirilme beklentisi alt boyutları için hesaplanan iç tutarlık katsayıları ise Eklund ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında elde edilen iç tutarlık katsayılarından (sırasıyla 0.79 ve 0.90) düşük bulunmuştur. Bunun yanı sıra, fiziksel görünüm rahatlığı için bulunan iç tutarlık katsayısı Petrie ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında elde edilen katsayıyla benzerlik gösterirken; olumsuz değerlendirilme beklentisi alt boyutuna ait iç tutarlık katsayısı Petrie ve arkadaşlarının (1996) elde ettiği katsayıdan düşüktür. Öte yandan bu çalışmada tüm maddeler ve iki alt boyut için elde edilen iç tutarlık katsayıları Alpar (2001) tarafından oldukça güvenilir olarak ifade edilen 0.60-0.80 değerleri arasında yer almaktadır.

Bu çalışmada elde edilen diğer bir bulgu ise SFKE'nin iki hafta ara ile hesaplanan test tekrar-test güvenilirlik katsayısının Hart ve arkadaşları (1989) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermesidir. Ayrıca, bu çalışmada elde edilen test tekrar-test katsayıları Bloxom ve Knapp tarafından belirtilen kabul edilebilir güvenilirlik katsayı aralığı olan 0.55 ile 0.85 arasında bulunmuştur (Waite, Gansneder ve Rotella, 1990).

Sonuç olarak, Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin 14-25 yaş grubu öğrencilerin sosyal fizik kaygı düzeyini ölçmek için

geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Bundan sonraki çalışmalarda Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin faktör yapısı Yapısal Eşitleme Modeli (Structural Equation Model, SEM) kullanılarak Onaylayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis) yöntemi ile incelenebilir. Bunun yanı sıra, sosyal fizik kaygı envanterinin faktör yapısının farklı yaş ve örneklem gruplarında test edilerek sosyal fizik kaygının egzersiz davranışı, egzersize katılım güdülerini gibi farklı parametrelerle ilişkileri de ilerideki çalışmalarda araştırılabilir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Özgür MÜLAZIMOĞLU BALLI
Pamukkale Üniversitesi
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu
Kınıklı Kampüsü / DENİZLİ
e-posta: omballi@pau.edu.tr

KAYNAKLAR

- Alpar, R. (2001). **Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik**. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, A. (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri**. (3. Baskı) Ankara: Pegem A Yayınları.
- Berscheid, E., Walster, E. & Bohrnstedt, G. (1973). The happy American body: A survey report. **Psychol Today**, 7, 119-131.
- Davis, C. & Cowles, M. (1991). Body image and exercise: A study of relationships and comparisons between physically active men and women. **Sex Roles**, 25, 33-44.
- Eklund, R.C., Kelley, B. & Wilson, P. (1997). The social physique anxiety scale: Men, women, and the effects of the

- modifying item. **J Sport Exercise Psy**, 19, 188-196.
- Eklund, R.C., Mack, D. & Hart, E. (1996). Factorial validity of the social physique anxiety scale for females. **J Sport Exercise Psy**, 18, 281-295.
- Finkenber, M.E., DiNucci, J.M., McCune, S.L. & McCune, E.D. (1993). Body esteem and enrollment in classes with different levels of physical activity. **Percept Motor Skill**, 76, 783-792.
- Gökdoğın, F. (1988). Orta öğretime devam eden ergenlerde beden imajından hoşnut olma düzeyi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hart, E.A., Leary, M.R. & Rejeski W.J. (1989). The measurement of social physique anxiety. **J Sport Exercise Psy**, 11, 94-104.
- Isogai, H. (1995). Gender differences in social physique anxiety. **J Sport Exercise Psy**, 5, 61-74.
- Isogai, H., Brewer, B.W., Cornelius, A.E., Komiya, S., Tokunaga, M. & Tokushima, S. (2001). Cross-cultural validation of the social physique anxiety scale. **Int J Sport Psychol**, 32, 76-87.
- Martin, K.A. & Mack, D. (1996). Relationships between physical self-presentation and sport competition trait anxiety: A preliminary study. **J Sport Exercise Psy**, 18, 75-82.
- Martin, K.A., Rejeski, W.J., Leary, M.R., McAuley, E. & Bane, S. (1997). Is the social physique anxiety scale really multidimensional? Conceptual and statistical arguments for unidimensional model. **J Sport Exercise Psy**, 19, 359-367.
- McAuley, E. & Burman, G. (1993). The social physique anxiety scale: Construct validity in adolescent females. **Med Sci Sport Exer**, 25, 1049-1053.
- Molt, R.W. & Conroy, D.E. (2000). Validity and factorial invariance of the social physique anxiety scale. **Psychology and Social Sciences**, 32, 1007-1017.
- Molt, R.W. & Conroy, D.E. (2001). The social physique anxiety scale: Cross validation, factorial invariance, and latent mean structure. **Measurement in Physical Education and Exercise Science**, 5(2), 81-95.
- Petrie, T.A., Diehl, N., Rogers, R.L. & Johnson, C.L. (1996). The social physique anxiety scale: Reliability and construct validity. **J Sport Exercise Psy**, 18, 420-425.
- Spink, K.S. (1992). Relation of anxiety about social physique to location of participation in physical activity. **Percept Motor Skill**, 74, 1075-1078.
- Tabchnick, B.G. & Fidell, L.S. (1996). **Using Multivariate Statistics**. (3rd edition) New York: Harper Collins.
- Waite, B.T, Gansneder, B. & Rotella, R.J. (1990). Sport specific measure of self-acceptance. **J Sport Exercise Psy**, 12, 264-279.